

Maleta Pedagògica

Un equipatge per a la interculturalitat

Mòdul 2: Interculturalitat

Dinàmiques

OBJECTIUS

- Identificar i desconstruir estereotips negatius sobre les persones de cultures diferents de la pròpia.
- Desenvolupar el pensament crític i actituds propositives davant les dificultats que poden sorgir en la convivència.
- Promoure la convivència sana entre els i les estudiants i entre aquests/es i el o la docent

ÍNDIX DINÀMIQUES

Mòdul 2	Activitats	TEMPS (minuts)
1. Salutacions en diferents cultures	moviment, expressió corporal, investigació, trencar el gel	10
2. Estereotips	treball grupal, reflexió	20
3. Endevina què	endevina, trencar el gel	10
4. Quants móns dins del món	investigació, interacció grupal, reflexió	EC 30
5. La trobada	joc de rol	+30
6. Salutació grupal	vivencial, comunicació grupal, trenca-glaç	10

1. LES SALUTACIONS EN DIFERENTS CULTURES

Objectius:

Conèixer les diferents salutacions de les cultures presents a l'aula.

Pensar la interculturalitat.

Activitats: moviment, expressió corporal, investigació, trencar el gel.

Material necessari: cap. Per a l'activitat complementària és necessari un DVD i una televisió o monitor.

Temps: 10 minuts

Instruccions:

El grup pot estar caminant per la sala i a un senyal de l'orientador/a ha d'aturar-se, saludar-se amb els i les companys/es més pròxims/es i després continuar la seva marxa per la sala. Una persona mostra una salutació i els/les altres han d'imitar-la.

El/la docent pot començar per ser el/ella qui indica la primera salutació (francesos: 3 petons en les galtes; esquimals: fregant el nas; etc) i després va indicant a alguns/es estudiants perquè mostrin com se saluda en la seva cultura (és important fer participar com a mínim un estudiant de cada cultura).

1.1. Activitat complementària:

Visionar aquest programa sobre les salutacions en les diferents cultures

<http://www.rtve.es/programes/contodoslosacentos> (Secció Mosaic i cercar data 12/08/07).

Apunts per a la reflexió:

- Què ens ha fet pensar aquesta dinàmica?
- Coneixien totes les salutacions presentades, tant les aparegudes en la dinàmica com en el documental?
- Alguna vegada es van trobar en alguna situació difícil per no saber com saludar o per haver-ho fet d'una forma contrària als costums de l'altra persona?
- Què significa una salutació? Per què ens saludem?
- Quines salutacions utilitzen habitualment amb la mare, el pare, els/les germans/es, els amics, les amigues, l'avi i l'àvia, els/les veïns/es...

Observacions:

Algunes idees: les salutacions són formes de reconèixer a l'altre/a i de tenir una actitud amable amb ell/ella. Les salutacions varien d'una cultura a l'altra i cadascuna d'aquestes formes de saludar té la seva pròpia història, la qual cosa constitueix una riquesa humana.

Un apunt: Una de les explicacions que circula sobre el compromís de mà és que era una forma de saludar dels guerrers que usaven un escut en una mà i saludaven amb l'altra mà, mostrant que aquesta estava lliure d'armes i que estaven en pau.

Nota: Aquesta és una bona activitat per començar la classe perquè permet trencar el glaç i introduir altres dinàmiques que exigeixin major reflexió o concentració. No obstant això, cal tenir en compte atenció que en determinades cultures, determinades salutacions poden ser considerades invasives, per la qual cosa cal deixar clar amb els i les estudiants que cada cadascu i cadascuna jugarà fins on es senti confortable.

Les salutacions són formes de reconèixer a l'altre i de tenir una actitud amable amb el/ella. Les salutacions varien de cultura per a cultura i cadascuna d'aquestes formes de saludar té la seva pròpia història, la qual cosa constitueix una riquesa humana.

2. ESTEREOTIPS

Objectius: Identificar i desmuntar els diferents estereotips relatius a les diferents cultures.

Activitats: treball grupal, reflexió

Material necessari: fulls, retoladors, cinta adhesiva

Temps: 20 m

Instruccions:

Aquest és un exercici per realitzar a l'aula amb persones de diversos orígens

S'agrupen els i les estudiants per origen i s'entreguen dos fulls per grup.

Es demana a cada grup que escrigui en un full les principals característiques que creuen que defineixen la seva origen/cultura, i en l'altre full algunes característiques que creguin que defineixen una altra de les orígens/cultures de l'aula.

Tot seguit, s'exposen els resultats agrupats per orígens (vistos pels propis i pels altres) i s'obre el debat

Origen	Vista pels propis	Vista pels altres
Català		
Xinès		
Marroquí		
Equador		
Etc.		

Apunts per a reflexió:

- Com ens veiem i com veiem als altres?
- Quines característiques existeixen en comú?
- Coneixem persones d'aquests països? Coneixem alguna persona que no correspongui al que considerem com a característic d'aquest país?
- Per què en general tenim tendència a generalitzar? Això és correcte o incorrecte?
- Què diria de nosaltres algú que no ens conegués i només ens veiés des de fora (algú amb una llengua i una cultura diferents de la nostra)? Com ens sentiríem?
- Què és un estereotip? Els utilitzem en les nostres vides (demanar exemples)?

- De quina forma els mitjans de comunicació reforcen els estereotips sobre les diferents cultures?

3. ENDEVINA QUÈ...

Objectiu:

Reflexionar sobre la tendència humana per fer classificacions estereotipades sobre les persones, en particular respecte a les persones que no coneixem i que tenen una cultura diferent de la nostra

Comprendre els errors de judici que cometem quan ens deixem guiar pels estereotips.

Activitats: endevina, trencar el gel.

Material: un estoig i diversos objectes.

Temps: 10 m (3 m per a l'exercici i el temps restant per al debat)

Instruccions:

Prèviament, el/la docent col·loca una sèrie d'objectes en un estoig, diferents dels que habitualment hi trobaríem (llapis, esborranys, etc.). Pot posar flors, paper, pedres, allò que vulgui.

Després mostra l'estoig als i les estudiants i els pregunta què creuen que hi ha dins de l'estoig, animant-los a respondre.

Els i les estudiants van dient el que creuen que conté l'estoig.

El/la docent els mostra el que hi ha dins i s'obre el debat.

Apunts per a la reflexió:

- Què va passar en aquest exercici? Van aconseguir endevinar el que hi havia dins de l'estoig? Per què?
- Quina relació s'estableix amb la nostra vida? Succeeix el mateix en la vida?
- Què passa quan veiem un objecte i creiem que ja sabem el que conté i quan veiem una persona i ja tenim una opinió formada sobre ella?

Algunes idees: Quan es veuen només les formes de les coses, un s'oblida de veure el que hi ha a l'interior, quan veiem un estoig pensem en un llapis, utilitzem el nostre estereotip mental, però això no és veritat en relació a les persones.

Si pensem en els pobles, només veiem els estereotips que tenim sobre ells i se'ns oblida la possibilitat de mirar les persones reals que existeixen darrera la idea que tenim sobre elles, més

enllà de l'estereotip.

4. QUANTS MONS DINS DEL MÓN

Objectius: Identificar i reconèixer les diferents cultures existents a la classe.

Activitats: investigació, interacció grupal, reflexió

Material: mapamundi, fulls, bolígrafs

Temps: Entre classes (aquest és un treball que pot implicar alguna investigació per part dels i les estudiants tant a internet com a través de consulta a familiars). Per a la presentació dels treballs, mínim 30 m.

Instruccions:

S'identifiquen les nacionalitats representades a la classe.

Es divideix els i les estudiants en grups (tants grups com nacionalitats hi ha a la classe). Per un mètode aleatori, cada grup escull un país i ha de preparar una presentació d'aquest país als i les companyes.

Cada grup ha de caracteritzar un dels països assenyalats, tenint en compte alguns dels aspectes següents: idioma, religió principal, altres religions, sistema polític, personatges importants (homes i dones), jocs de nens, nenes i adults, espècies de fauna i flora endògenes, monuments d'interès, contes tradicionals o llegendes, preu d'un bitllet d'avió des del lloc on estan cap aquest país, normes culturals a tenir en compte en un viatge, etc.

(El/la docent escollirà els criteris que li semblin més adequats. També pot preguntar als i les estudiants que volen ells i elles saber sobre cadascun dels països, per a que després el grup encarregat investigui)

A la setmana següent cada grup presenta als i les altres estudiants el país que li va tocar.

S'inicia el debat.

Apunts per a la reflexió:

- Què van aprendre amb aquest exercici?
- Què coneixien abans i després d'aquest exercici sobre cadascun d'aquests països?
- Què va ser el que més els va agradar conèixer?

Observacions:

S'aconsella que els grups siguin el més diversos possible, en quant a sexe, origen, rendiment acadèmic, etc.

5. LA TROBADA

Objectius:

Es pretén que els i les estudiants vivenciïn una situació en què es posen en joc diferents codis culturals i de comunicació entre persones, permetent-los després posar-se al lloc de l'altre reforçant l'empatia per l'altre/a.

Conèixer els diferents models d'integració: asimilacionisme, multiculturalisme, interculturalitat.

Activitats: joc de rol,

Materials: cap

Temps: +30 m

Instruccions:

Es divideix la classe en dues o més grups d'almenys 5 persones cada. És convenient que hi hagi almenys 3 grups. Cada grup representa una població i abans de començar empenzar la dinàmica han de pensar en un nom per al seu grup, com és la seva forma de saludar i com està organitzada la seva vida, a quines activitats es dediquen.

A un dels grup (1), que des de fa molt viu en un lloc i aquí fa la seva vida, se'ls diu que hau de preparar-se per a l'arribada de noves persones que estan sent afectades per un desastre ecològic.

Als altres grups, se'ls diu que hi ha una enorme sequera, tots han de partir d'on viuen, no podent portar gaire cosa, perquè caminaran molt. Els grups parteixen de diferents llocs de la Terra i es van a trobar al territori del grup 1.

Es troben tots els grups i han d'integrar-se. (observar: com se saluden, com es comuniquen?) Estreny la fam, han d'anar a cercar àpat.

Mentrestant ell/la docent designarà tres persones per a llocs d'àpat, distribuint diferents papers a cadascuna,

- (a), l'asimilacionista - només dóna àpat a qui saluda com el/la i té els seus mateix codis.
- (b), el multiculturalista- dóna l'àpat a qualsevol, no discrimina però tampoc integra.
- (c), l'interculturalista- dóna l'àpat i a més a més s'interessa per l'altre, per la qual cosa li agrada menjar, com ho fa.

Els grups interactuan entre si i el/la docent acaba el joc quan consideri adequat.

Apunts per a la reflexió

- Què els va semblar la dinàmica? Quines dificultats van tenir, com les van superar?
- Com van ser les posicions i les actituds d'ambdós grups?
- Quina relació hi ha amb la vida real, amb la vida de les persones immigrants i també de les persones de les societats d'acollida?
- Quines diferències van trobar amb les persones que ocupaven els llocs on es distribueix el menjar? Com es van sentir amb cadascun/a? Amb quina forma d'atenció es van identificar més?
- Què significa ser estranger/a? Com creuen que se sent una persona quan és estrangera en una terra estranya?

Observacions:

És convenient destacar a l'inici de la dinàmica una o dues persones com a observadores externes, perquè puguin aportar les seves interpretacions des de fora.

La dinàmica no ha de tenir un desenllaç específic però sí servir per evidenciar alguns aspectes de la integració entre persones residents i persones recents arribades. La persona que orienta aquesta dinàmica pot fer una "pausa" en l'acció, aturar l'acció i preguntar a algun dels personatges com s'està sentint o que pensa en aquest moment, i aquestes sensacions/informacions que són dites poden després ser repeses en la reflexió grupal.

6. SALUTACIÓ GRUPAL

Objectius:

Crear una identitat grupal entre les persones de la classe i reconèixer les diferents formes de saludar que existeixen en les cultures que integren la classe.

Donar protagonisme a cada cultura.

Activitats: vivencial, comunicació grupal, trencar el gel.

Material necessari: Cap

Temps: +- 10 m

Instruccions: Després de la dinàmica anterior, es pot proposar al final de la classe que el grup inventi la seva pròpia salutació. Una de les formes possibles és:

Dividir el grup, en 3 o 4 subgrups, preferentment de forma heterogènia respecte a les identitats culturals. Cada petit grup ha d'inventar una salutació original però que reculli les diferents

formes de saludar de les cultures presents en el grup.

Després, els grups presenten les salutacions uns als altres i entre tots/es decideixen quina és la millor salutació per representar la classe, o bé, dues o tres representants de cada grup, inventen una nova salutació que combini els dels petits grups i després ho ensenyen a l'aula perquè ho facin tots/es junts/es.

Apunts per a la reflexió: aquesta activitat té un propòsit més lúdic i de cohesió de grup que de reflexió.

Observacions: És un exercici interessant per fer al final d'aquest mòdul 2.